

DON'T FUCK "DON'T SMOKE DON'T DRINK

Danskere drikker mindre og mindre. Unge, der er 'straight edge', drikker slet ikke. De afholder sig også fra andre rusmidler og er måske et udtryk for en beruselseskultur under forandring.

AF ANNE JENSEN SAND

Måske smager du en tår af fars øl, når du er fire år gammel. På blå mandag deler I en breezer i en afskærmnet gyde. Fredagsbaren åbner efter geografitimen på gymnasiet, Cambodias historie skylles ned med Carlsberg. Studenterfest. Roskilde Festival. Studiestart. Julefrokost på arbejdet, Bailey i kaffen på plejehjemmet og gravøl til slut. Alkohol er en del af vores liv hele vejen. Både åbenlyst med vaklende folk lørdag morgen i gågaden eller afdæmpet med et glas hvidvin til maden onsdag aften. Men nogle mennesker takker bevidst nej til alkohol. De kaldes straight edge'ere.

Ung og ædru

Chris Bay er straight edge'ere. En af de få i Danmark. Han hverken drikker, spiser kød, ryger cigaretter eller joints. Ikke en typisk 28-årig, men måske ubevidst en del af en ændring i den danske beruselseskultur. Unge mennesker skriver læserbreve til Politiken om det svære i at sige nej til de kolde fadøl, når de er i byen med vennerne. Om at blive kaldt kontrolfreak. Og kedelig.

'Når nogen spørger: 'Skal vi ikke ned efter en øl?' – 'Jo, hvis det kan blive et glas juice i stedet!' Så får man at vide, at man er kedelig eller: 'Hvad fejler du? Er det på grund af medicin?' – 'Nej, faktisk ikke,' siger Chris.

Det var nogle dage efter sidste skoledag i 9. klasse, og Chris vidste ikke, hvor og hos hvem han nu lå med hovedet fyldt af tømmermænd og eddikesyre. Træt efter en aften, hvor øllene havde listet sig ned i halsrøret, som timerne var gået. Kontroltab og penge, der havde fået ben at gå på. Han var 15 år gammel, da han besluttede sig for at stoppe med at drikke. Han

'Det er jo underligt at lave en modkultur på noget, som faktisk er naturligt. Vi er ikke bygget til at drikke enorme mængder alkohol eller fylde os med stoffer,' siger Chris.

FOTO: ANNE JENSEN SAND

ser alkohol som noget, der forstærker dine følelser og karakter.

'Hvis en bjørn er sur, så skal den nok fortælle dig det, hvorimod du som menneske kan styre dit udtryk udadtil og lade være med at reagere på dine naturlige impulser - for stadigvæk at kunne fungere i et samfund eller i en social kontekst. Det ødelægger alkohol fuldstændig. Det fjerner alle dine hæmninger,' siger Chris.

Den urene krop

Ian MacKaye var punker, straight edge og forsanger i den amerikanske hardcore punk-gruppe 'Minor Threat' for mere end 30 år siden. Det var ikke ham, der skabte begrebet straight edge, men han satte med sine sangtekster ord på bevægelsens mantra:

'Don't smoke / Don't drink / Don't fuck / At least I can fucking think / I can't keep up / I'm out of step with the world.'

Det er definitionen på straight edge i dag. Nemlig ikke at drikke, tage stoffer og dyrke lemfældig sex.

Bevægelsen voksede ud fra undergrundscenen i det amerikanske punkmiljø i 80'erne. De unge punkere havde 'no future', så nogle af dem flygtede ind i rusmidlernes verden for at komme væk fra virkeligheden, der bestod af arbejdsløshed og overførselsindkomst. Som modreaktion til virkelighedsflugten og overforbruget af rusmidler opstod straight edge-bevægelsen.

Jakob Demant er sociolog ved Københavns Universitet og har beskæftiget sig med straight edge-bevægelsen. Ifølge ham var stofferne og alkoholen for mange dengang i punkens storhedstid i USA en symbolsk måde at vise, at man tabte kontrol og egentlig var ligeglad med det. Han mener, det er et paradoks, at man både kan identificere sig som punker og som en, der fastholder kroppen i kontrol:

'Men jeg tror i højere grad, man skal se straight edge som en ungdomskulturel reaktion mod nogle andre ungdomskulturer, mere end man skal se det som en reaktion imod for eksempel alkohol specifikt,' siger Jakob Demant.

Det er særligt det kropslige, der er i fokus, og nogle straight edge'ere går endnu længere og bliver også veganere. Alt i alt handler det for straight edge'ere om at undgå forurening af kroppen.

'Så når straight edge'ere agerer, som de gør, så er afholdenhed og den kontrollerede, rene krop en reaktion mod det, de ser som en ungdomskultur, der er repræsenteret af den forførte, urene krop,' siger Jakob Demant.

Fællesskab uden alkohol

Sundhedsstyrelsen har lavet statistik over vores alkoholvaner anno 2015. Den viser en alkoholkultur på retur både blandt unge og voksne. En undersøgelse af Den Nationale Sundhedsprofil fra 2013 viser, at de unge har et ønske om at drikke mindre. Samme

undersøgelse viser også, at knap 30 procent af befolkningen i 2013 hver måned indtog fem eller flere genstande ved samme lejlighed.

Netop afholdskultur rimer på religion for mange mennesker. Måske er det grunden til, at vi som kulturkristne danskere sjældent støder på afholdsmænd og -kvinder. De findes dog uden for kirkens mure i eksempelvis Danmarks Afholdsforening, en forening, der i løbet af de sidste hundrede år er skrumpet fra 70.000 til under 100 medlemmer.

Det er ikke det eneste sted, ungdommen kan samles uden at lege 'flaskehalsen peger på'. På den ene side føler Chris, at han er gået glip af noget socialt ved ikke at drikke. På den anden side har han fået noget andet. 'Jeg har bare haft nogle andre fællesskaber, for eksempel har jeg gået en del til karate, været spejderleder i FDF og gået til kristne metalkoncerter, selvom jeg er ateist. Der er alkohol ikke så naturlig en del af fællesskabet, fordi man eksempelvis skal op at kæmpe eller træne dagen efter,' siger Chris.

En naturlig modkultur

Faktisk har Chris ikke behov for at være imod noget som helst eller bruge det at være straight edge som en identitetsmarkør.

'Det er jo underligt at lave en modkultur på noget, som faktisk er naturligt. Vi er ikke bygget til at drikke enorme mængder alkohol eller fylde os med stoffer,' siger Chris.

At være straight edge kan gradbøjes. Nogle, som Chris, er også veganere, mens andre spiser kød. At afstå fra cigaretterne kom naturligt for ham på grund af astmaproblemer. Stoffer har han aldrig taget, han har 'aldrig været dum nok til det'. Grænserne er forskellige fra den ene straight edge'er til den anden, men for Chris går den ved almindelig sund fornuft:

'Det er igen det der med at opveje ting. Altså, skal du bruge fluor i tandpasta? Ja! Sundhedseffekterne er langt større, end hvor giftigt det er. Det handler om fornuft, og så handler det om at lytte til nogle videnskabsfolk og eksperter,' siger Chris.

På grund af hans valg bliver han ofte mødt af fordomme.

'Folk må holde deres holdninger for sig selv. Jeg er ikke ude på et eller andet enmandskorstog. Du må gerne drikke dig stiv, jeg gider bare ikke tørre op efter

dig eller samle dig op, når du falder. Men jo, man får da tit at vide, man er hellig,' siger Chris.

Beruset uden at være fuld

'De her forestillinger og tanker om, at en ren krop i en eller anden forstand er mere direkte i stand til at opnå nydelse, kan man sige, er hovedomdrejningspunktet i straight edge-kulturen,' siger Jakob Demant, sociolog ved Københavns Universitet.

Det ligger allerede i sproget. At nyde et glas vin. At nyde en kold årgangsøl. Jakob Demant mener, at det, der sker med alkoholkulturen i Danmark, i høj grad er drevet af en kulturel forandring blandt de unge. Det er ikke straight edge-bevægelsen, der driver det.

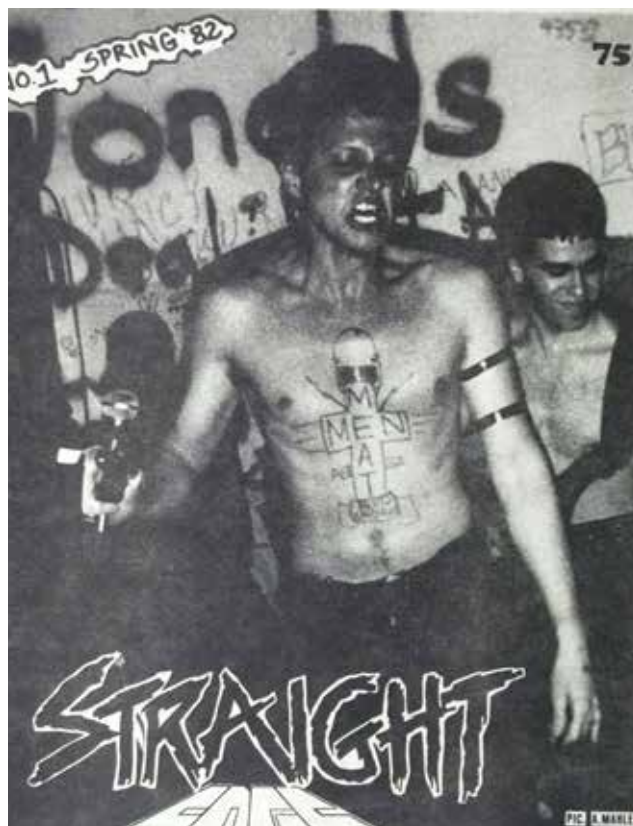
'Så er spørgsmålet, om det vil være godt eller skidt for straight edge-bevægelsen, hvis det bliver relativt almindeligt for danske unge at være afholdende over for alkohol og illegale stoffer. Fordi det, som giver identiteten i bevægelsen, er netop reaktionen imod mange unges dekadente omgang med deres krop. Så måske bliver det et eller andet sted et problem for straight edge, mere end det er godt for den,' siger Jakob Demant.

For Chris er rusmidlerne en slags afspejling af vores sindstilstand. Unge piger med alkohol i blodet begynder pludselig at græde over ekskærestens exit i de sene nattetimer. Unge, fulde fyre bliver aggressive, når en tilfældig forbigående kommer til at skubbe til dem på dansegulvet. Hvis ungdommen en dag skruer ned for syren og sprutten, så har Chris en alternativ måde at blive høj og beruset på.

'Man kan jo selv forstærke den sindstilstand, man er i, for eksempel ved at hoppe rundt til vilde koncerter. Være sammen med folk, man elsker, eller løbe et ekstremmarathon. Der er mange ting, man kan gøre, som er helt naturlige og ikke indebærer risikoer og forgiftning af kroppen.' ■

Læs Mere

<http://vbn.aau.dk/files/32245350/sXe2.2.pdf> (afhandling i samfundsfag af Rasmus Hammer om straight edge-bevægelsen).
Artikel i Kristeligt Dagblad om straight edge-bevægelsen: <http://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-sjæl/askese-i-et-hårdt-musikmiljø>
<https://sundhedsstyrelsen.dk/da/nyheder/2014/~media/A38F8CB-85658486688B6655C87345E40.ashx?m=.pdf> (Sundhedsstyrelsens rapport: 'Narkotikasituationen i Danmark 2014').
<http://www.cancer.dk/dyn/resources/File/file/9/4329/1414681084/unges-alkoholvaner-2014.pdf> (Rapport fra Kræftens Bekæmpelse og Trygfonden om 'Unge Alkoholvaner 2014').

STRAIGHT EDGE

Straight edge er en subkultur, der startede i 80'ernes USA. Den opstod som en reaktion mod det destruktive og nihilistiske hardcore punk-miljø i 80'ernes USA, hvor stoffer og alkohol flød. Personer, der er straight edge, afstår fra alkohol, tobak og stoffer. Senere blev det at være vegetar, veganer eller være imod tilfældig sex også associeret til bevægelsen.

Symbolet for bevægelsen er bogstavet 'X'.

Ian MacKaye fra bandet Minor Threat satte for første gang i start-firserne ord på den modreaktion, der allerede var i fuld gang. Det gjorde han med sangen 'Straight Edge' (1981). Deraf bevægelsens navn.

Senere definerede han gruppens mantra med sangteksten til 'Out of Step' (1983): 'I don't smoke, I don't drink, I don't fuck. At least I can fucking think'.

Ian MacKay lovede sig selv som ung teenager at kvitte tobak, alkohol og stoffer, da han så, hvordan det påvirkede hans nærmeste venner. Men han har flere gange sagt, at det ikke var hans formål at gøre sin private opfattelse til en officiel bevægelse. I dag vurderer eksperter, at der findes omkring 50 danske straight edge'ere. Bevægelsen er i dag svær at definere, da straight edge'ere er mere eller mindre 'radikale', når det kommer til at afholde sig fra giftstoffer.

Bevægelsen associeres stadig i dag med det venstreorienterede miljø omkring punk-musikken og steder som Bolsjefabrikken og Ungdomshuset i København.